

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/13573,Instytut-Badan-Jadrowych-im-Andrzeja-Soltana.html>
19.05.2024, 18:56

Instytut Badań Jądrowych im. Andrzeja Sołtana

Instytut Badań Jądrowych im. Andrzeja Sołtana (obecnie Instytut Problemów Jądrowych im. Andrzeja Sołtana), instytut naukowy powołany 4 VI 1955 do badań w dziedzinie fizyki subatomowej, stosowania metod fizyki jądrowej do produkcji urządzeń. Miał trzy siedziby: główną w ośrodku w Świerku k. Otwocka, na Żeraniu i przy ul. Hożej 69 w Warszawie. W l. 70. i 80. w IBJ pracowało ok. 4 tys. os. W VI 1976 w jednym z zakładów IBJ – Zakładzie Budowy Urządzeń Badawczych – odbył się 1-dniowy strajk przeciwko podwyżkom cen żywności. Na pocz. IX 1980, po podpisaniu Porozumień Sierpniowych, odbyło się w zakładach IBJ w Świerku zebranie, podczas którego przegłosowano założenie nowych związków zawodowych oraz wybrano delegatów na zebranie ogólne; 8 IX 1980 w IBJ powstał Komitet Założycielski organizowanego w Warszawie nowego związku: NSZZ Pracowników Nauki, Techniki i Oświaty, oraz Tymczasowa KZ, której przewodniczącym został Stanisław Ugniewski. 1 X 1980 wszyscy członkowie nowego związku przeszli do „S” i połączyli się z powstającą równoległą strukturą w ośrodku na Żeraniu. Najwyższym organem „S” w IBJ było Zakładowe Zebranie Delegatów, które wyłaniało KZ, Komisję Rewizyjną i redakcję pisma związkowego. KZ składała się z przewodniczącego i wspólnego Prezydium oraz oddzielnych Komisji Wydziałowych na Żeraniu, w Świerku i przy ul. Hożej. W ramach KZ działały koła związkowe. Pismo „S” w IBJ nosiło nazwę „Biuletyn Informacyjny NSZZ «Solidarność» w Instytucie Badań Jądrowych”. 23 I 1981 ZZD wybrało władze Związku: przewodniczącym został S. Ugniewski (do 13 XII 1981), wiceprzewodniczącym ds. Żerania – Zenon Nowak, wiceprzewodniczącym ds. koordynacji – Maciej Kołaczkowski. Jesienią 1981 „S” w IBJ liczyła ok. 3,2 tys. członków. Po 13 XII 1981 spośród działaczy w Świerku internowano: Bogumiła Bartolika, Grzegorza Bogutę, Marka Brejnaka, Ludwika

Chelmskiego, S. Ugniewskiego, Zygmunta Łuczyńskiego, Wojciecha Malickiego, Lecha Nowickiego, Henryka Tomeckiego, Andrzeja Wierusza, Andrzeja Wiśniewskiego, Ryszarda Wiśniowskiego. Z in. działaczami 13 XII 1981 przeprowadzono rozmowy ostrzegawcze, a M. Kołaczkowski był poddany rewizji. 14 XII 1981 ośrodek na Żeraniu rozpoczął strajk okupacyjny, który tego samego dnia został spacyfikowany przez ZOMO. Przywódcy strajku, Z. Nowak i Tadeusz Pacuszka, zostali aresztowani i w trybie doraźnym, jeszcze w XII 1981, skazani na 2 lata więzienia. A. Wiśniewski w czasie pacyfikacji strajku ukrył się i aresztowano go na pocz. I 1982; został skazany w trybie doraźnym na 2 lata więzienia w zawieszeniu na 5 lat, internowany 14 V - VI 1982. Za udział w strajku na karę grzywny skazano: Zbigniewa Bartoszewicza, Krzysztofa Bobrowskiego, Izabellę Bogusz, Andrzeja Celiszczewa, Andrzeja Dybkowskiego, Stefana Karamuza, Tomasza Kureckiego, Zygmunta Pióro, Andrzeja Robalewskiego, Wojciecha Rogozińskiego, Zbigniewa Szewczyka, Adama Szulczewskiego, Lecha Szumnego, Sławomira Wawrzaka. 14 XII 1981 w ośrodku w Świerku zorganizowano zebranie, podczas którego Jadwiga Jabłońska opowiedziała o przeprowadzonej z nią rozmowie ostrzegawczej, wskutek czego zrezygnowano z organizowania strajku okupacyjnego. Spośród uczestników tego zebrania jeszcze w XII 1981 wyłoniła się grupa inicjatywna, pn. Tymczasowy Komitet Wykonawczy, która przejęła zadania KZ. W skład TKW wchodził: przewodniczący Eryk Piasecki, odpowiedzialny za finanse Leszek Nowicki, szef kolportażu Stanisław Gębalski oraz Józef Sobolewski i Krzysztof Wieteska. TKW początkowo podporządkował się Oddziałowi Międzylesie, nast. wszedł wraz z nim do MKK. Do TKW dołączyli: Leszek Łukaszuk, przedstawiciel ośrodka przy ul. Hożej, i Jerzy Grabowski, kasjer, księgowy i przedstawiciel IBJ w MKK (do 1985). W V 1982 E. Piasecki, po zwolnieniu z pracy, zrezygnował z funkcji przewodniczącego; kolejnymi przewodniczącymi byli: Józef Sobolewski (V 1982 - XII 1982), Jan Kownacki (XII 1982 - 1984), Piotr Bernatowicz (od 1984), Jerzy Rybnik (do 1988), Piotr Strzałkowski (1988-1989). Od 1983 TKW przyjął nazwę Komisji Koordynacyjnej. 1982-1988 KK wydawała pismo „W Okopach”, od 1987 - „IBJ”, organizowała kolportaż wydawnictw podziemnych w

ośrodkach IBJ, prowadziła bibliotekę podziemną, zbierała składki na finansowanie działalności i pomoc represjonowanym, organizowała protesty w IBJ. Najbardziej znane akcje to: 17 XII 1981 milczący pochód w rocznicę Grudnia'70, w 1982 umieszczenie flagi „S” na kominie reaktora, powstanie Kapituły Nagrody Wielkiej Gnidy i Małej Gnidy (XI 1982), przyznawanej pracownikom, którzy uszkodzili Instytutowi i kolegom. 13 XII 1983 IBJ został rozwiązany, na jego miejsce powołano trzy nowe jednostki: Instytut Problemów Jądrowych, Instytut Energii Atomowej, oba z siedzibą w Świerku, i Instytut Chemii i Techniki Jądrowej z siedzibą na Żeraniu. Reorganizację wykorzystano do zwolnienia ok. 70 osób podejrzanych o działalność opozycyjną. W II 1989 zawiązała się Grupa Inicjatywna, której celem było wznowienie jawnej działalności. W IV 1989 tajne TKW IBJ Świerk i IBJ Żerań zaprzestały działalności i przedstawiły sprawozdanie finansowe za okres od 13 XII 1981.

Anna Grażyna Kister

[Otwock, Region Mazowsze](#)

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

[Zgłoś błąd](#)